דתנופת אשם מחייס אבל לפני ה' דהכן למה לי מ"ל לאו משום דבעינן במערב ומיהו קשה דמשמע הכא גבי הגשה דאי לא בעי יסוד הוה מכשרינא קרן דרומית מזרחית להגשה אע"ג דכמיב לפני ה' והגשה במזבח היא ולא אילטריך למעוטי בחוץ מ"מ לא אתא אלא לאגרוסי מערב ועוד קשה דהכן דהגשה גופה משמע בהקומץ רבה (לעיל יט:) דבעינן לפני ה' ממש דקאמר רבי אלעזר יכול יגישנה במערבה של קרן או בדרומה של קרן ומסיק כשאתה אומר לפני ה' במערב ביטלת אל פני המזבח וכשאתה אומר אל פני המזבח בדרוס קיימת לפני ה' במערב כדמפרש דקסבר כוליה מזבח בלפון קאי אלמא דאי לאו הכי לא הוה קיימא ביה לפני ה': **כהן** מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף. לאו דווקא קאמר תחת יד הבעלים ממש דא"כ הוא"ל הבעלים תליה בין הכלי ובין יד הכהן ובסוף שתי מדות (לקמן לד.) מסקינן גבי [1] בעלי חבורין ליפו כולהו בהדי הדדי קא הוא תליה אלא הבעלים אוחזין באוגבי הכלי והכהן בשוליו מלמטה והיינו תחת יד הבעלים והכי תנן בהדיא בשלהי מס' בכורים (מ"ו) הגיע לתרומי אודב אבי מוריד הסל מעל כתיפו ואוחז בשפתותיו והכהן מניח ידו תחתיו ומניפו [2] ובקונטרס פי' לקמן בפרק שתי מדות (דף לב.) דתנופת הכהן לא אליבא דן אם יש בה תליה דעיקר תנופה בבעלים [3] היא וקשה דמנא ליה הא יד] הא תרוייהו כתיבן ובירושלמי [4] משמע קצת דהוי [5] [מתת ידיו] ממש דגרסי' גבי תנופת מנחת סוטה והכן מניח ידו כו' ואין הדבר כעור מביא מפה ואינו חוצץ מביא כהן זקן ואפילו תינוק ילד אין ילד הרע מצוי לאותה שעה ומיהו מצינו למימר דאע"פ שזה למטה וזה למעלה

מה כאן כהן אף להלן כהן ומה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד [6] כהן מניח ידו תחת ידי בעלים ומניף ולימא נמי כדברי ר' יהודה [7] דתניא רבי יהודה אומר [8] [1] והנחתו זו תנופה אתה אומר זו תנופה או אינו אלא הנחה כשהוא אומר והניחו הרי הנחה אמור הא מה אני מקיים והנחתו זו תנופה אמר רבא הואיל ופתח בו הכתוב תחלה רב נחמן בר יצחק אמר הואיל ורב גבריה: ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן אחד האנשים ואחד הנשים בישראל אבל לא באחרים: מאי קאמר אמר רב יהודה הכי קאמר אחד אנשים ואחד נשים קרבנן טעון תנופה [2] ותנופה עצמה בישראל אבל לא בידי נשים [3] תנו רבנן בני ישראל מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין בני ישראל מניפין ואין הנשים מניפות א"ר יוסי מצינו שחלק הכתוב בין קרבן ישראל לקרבן עובדי כוכבים [4] לקרבן נשים בסמיכה יכול נחלוק בתנופה לא מה לי חלק בסמיכה שהסמיכה בבעלים נחלוק בתנופה שהתנופה בכהנים [5] [א"כ מה] תלמוד לומר בני ישראל בני ישראל מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין בני ישראל מניפין ואין הנשים מניפות **תניא אידך** בני ישראל אין לי אלא בני ישראל גרים ועבדים משוחררין מנין תלמוד לומר המקריב או אינו [6] אלא זה כהן המקריב כשהוא אומר [2] ידיו תביאנה הרי בעלים אמור [1] הא כיצד כהן מניח ידיו תחת ידי הבעלים ומניף כיצד

מה כאן בכורים [6] [כהן]: **וימא נמי.** תנא דמתניתין והבכורים כדברי ר' יהודה דשמעינן ליה נמי דאמר דבעי תנופה לבכורים: **הגחה.** שיעמוהו לפני המזבח: **הואיל ופתח בו'.** ולהכי נקט ר' אליעזר בן יעקב משום דהוא אליבא דר"ש דקאמר: **ורב גבריה.** שהוא חכם ביותר דקיימא לן (עירובין דף סב:) משנת ר"ש [ב"י] קב ונקי: **מאי קאמר.** ריש קתני אחד [3] נשים ואחד אנשים והדר קתני אבל לא באחרים דמשמע אנשים ולא נשים: **קרבנן טעון תנופה.** ואל נשים מניף להו כהן לאוליה: **בני ישראל מניפין.** דכתיב בהו את אהרן דבר אל בני ישראל לאמר המקריב וגו': **מצינו בו'.** דתניא בת"כ ברייתא[4] בני ישראל ומכן בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין בני ישראל סומכין ואין נמות ישראל סומכות: **יכול נחלוק בתנופה.** שלא יהא קרבן נשים ועובדי כוכבים טעון תנופה כישראל: **לא.** כלומר לא נחלוק: **דמה לי חלק בסמיכה.** כלומר טעם יש בסמיכה שהסמיכה בבעלים עצמן כדאמרינן בפ' שתי מדות (לקמן לג:) ידיו[5] ולא יד שלוחו הלכך עובדי כוכבים ונשים אחר שמעמן הכתוב מלסמוך [1] אין בקרבנן יא] סמיכות: **נחלוק בתנופה.** בתמיה: **שהתנופה בכהנים.** ויכולים עובדי כוכבים ונשים לעשות כהן אליה: **א"כ.** דטעון תנופה מה ת"ל בני ישראל מניפין הן עצמן ואין הנשים מניפין הן עצמן אלא כהן [2]: **תניא אידך.** בתנופה: **ת"ל המקריב.** כל דהו: **או אינו.** אומר המקריב אלא המקריב את החלב הוא יניף ולא בעלים: הא

[1] דסוכה מז: מכות יח:, [2] כרש"ק, [3] ל"ק, [4] [ויקרא] פרשה ב, [5] [ויקרא] כז, [6] בעלים חבורים. ל"ק, [1] לא נמצא שם בפירש"י שלפנינו רש"ק ול"ק [ואתא שם ברש"י כת"מ], [2] ל"ק, [3] [נ"ע תוס' סוכה מז: ד"ה הכיסוריס], [4] כיון. ל"ק ד"א כמו, [5] כ"ל דיסרא"ל, [6] ל"ל שהיא, [7] עובדי כוכבים ביארא"ל אבל לא בחתרים ועוד דר"י ה"ל לפרש דה"ק כל"ל ודל"ל. ל"ק, [1] כ"ה [2] ולא קתני ולא בידי עובדי כוכבים, [3] לא מה לי לא חלוק. ל"ק, [4] גי' ל"ק ועוד אע"ג דתני כו', [5] במנחת. ל"ק, [6] בת"כ: הטעובד כוכבים עולות, [7] [נ"ע תוס' סוכה מח: ד"ה לרבות ותוס' מנחה דמן פו. ד"ה בנין].

תורה אור השלם

1 וְעַתָּה הֲבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי יְיָ וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים כו י

2. יָדַי הֲבִיאִינָה אֵת אֲשֵׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הַחֲזֶה יְבִיאֻנוּ אֵת הַחֲזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ:

ויקרא ז ל

מוסף רש"י

מה כאן. בבכורים כהן דסמיך ולקח סכהן (סוכה מז:). ומה להלן בעלים. דהכהן בבעלים משמעי דסמיך ידיו אל אם קרבנו לד' מזבח שלמיו ומסיך ליה ידיו מכיסנה (מכות יח:). **תחת ידי בעלים.** בעלים אוחזים בשפת הטנא וכהן מניח ידיו מתחת שוליו וכן מפרש במסכת בכורים (סוכה מז:). **והנחתו זו תנופה.** דבכולם הפרשה נאמר ולקח הכהן הטנא מידך ושיתו לפני ד' וגו', ובפרשה נאמר ומטמתו מכלל שאחר ונעלו ולמה נעלו לתנופה (שם) קבי ביה ומטמתו לשון זלף נמס אלקים (שמות יג) שהוא מנחה אותו לאדמה רוחות ומעלה ומוריד (מכות יח:). **והניחו הרי הנחה אמור.** שמגיד לך שמלות לאמיתו לפני המזבח ואח"כ יטלוהו הכהנים ויאכלוהו (סוכה מז:).

רבינו גרשום

הואיל ופתח בו הכתוב תחלה הואיל ור' אליעזר מפיק לתנופה מוהנחתו דכתיב ברישא דקרא חביבא ליה לר' דסידר מתני' והבכורים כדברי ר' אליעזר: ורב גבריה כדאמרינן משנת ר"א קב ונקי: ותנופה עצמה ישראל מניפה אבל לא נשים (אלא שלהן) ישראל אבל לא באחרים. לפי שמצינו שחלק הכתוב בין קרבן ישראל לקרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים בסמיכה בפרק שתי מדות של יבש: מה לי חלק בסמיכה שאין שענה סמיכה שהסמיכה בבעלים ועובדי כוכבים ונשים אין נכנסין לעזרה אבל תנופה בכהנים הלכך קרבנן טעון תנופה ומה ת"ל בני ישראל מניפין בקרבנן עם הכהנים ואין העובדי כוכבים מניפין בקרבנן אלא כהנים

שיטה מקובצת

[6] והנחתו זו תנופה. תימה והרי והנחתו בסוף הפרשה הוא דכתיב ובמס' בכורים משמע שהתנופה היתה באמצע הקריאה כמו [שאמר] (שכתבתי לעיל) הגיע לארמי אובד אבי כו' ונראה לומר דוהנחתו מגלה לנו דהא דכתיב לעיל והניחו ר"ל תנופה כמו ולא נחם אלהים: [1] ת"ר בני ישראל מניפין. גירסת רש"י ופירושה כאשר כתוב בספרים ולא נהירא דלפי זה עובדי כוכבים ונשים שוין ובשניהן הכהנים מניפין על ידם ושקה דתניא לקמן האשה הכהן מניף על ידה ולא קתני העובדי כוכבים הכהנים מניפין על ידם לפיכך נראה הגירסא הכתובה בספרים אם מצינו שלא חילק הכתוב בין קרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים בסמיכה לא נחלוק בין קרבן עובדי כוכבים לנשים בתנופה מה לי לא חלק בסמיכה שאין לסמיכה אלא בבעלים לא נחלוק בתנופה בין קרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים שהרי התנופה בכהן בתמיה ומה ת"ל בני ישראל ולפי גירסא זו אין תנופה בקרבן עובדי כוכבים כלל אבל בקרבן נשים הכהנים מניפין על ידם. וטעם יש בדבר דלא מבעיא למ"ד שלמי עובדי כוכבים עולות דפשיטא דאין בהן תנופה אלא אפי' למ"ד שלמי עובדי כוכבים שלמים נינהו אפ"ה אין תנופה בקרבנותיהן ולא דמי לקרבן נשים שהרי הן אוכלות הבשר אבל קרבן עובדי כוכבים אין העובדי כוכבים אוכלין את הבשר לפיכך אין להם דין בעלים: [2] עובדי כוכבים וקרבן: [3] בכהנים א"כ מה: [4] או אינו המקריב אלא כהן תיבת זה נמחק: [5] הא כיצד. פ"ה דשני המקראות מכחישים זו את זו כי' ולא נהירא דאדרבה בתר דאשכחנא בעלים יש לנו לומר המקריב לרבות גרים כי' ואומר הר"מ דה"פ הא כיצד דבעלים שמעינן מהאי קרא וכהן מיד יד כדדריש לעיל וא"ל האיך יתקיימו שניהם כי'. תר"ח: [6] בבכורים כהן אף השלמים הכהן מניף הס"ד ומה"ד ומה להלן בעלים דכתיב המקריב זבח השלמים ידיו תביאנה וגו' להניף אף כאן בבכורים בעלים: [1] ילף טעמיה: [2] אחד אנשים ואחד נשים: [3] מלסמוך לפי שאינן יכולות לבא בעזרה עובדי כוכבים דכתיב כל בן נכר ערל לב לא יבא אל מקדשי וגו' אשה לאו אורח ארעא: [4] סמיכה: [5] כהן. ובת"כ אינה שנויה בלשון הזה אלא בלשון אחר: [6] היא ובדידהו דוקא איכא קפידא ולקשה דכיון דתנופה דכהן מפקינן לה מקרא מסתמא גם כן איכא קפידא דהצינה כמו בבעלים תוס' אחרות: [7] הא דהא תנופה דתרוייהו כתיבן ולמה נחלק ביניהן: [8] [בירושלמי דמסכת סוטה:

[1] [מר"י פ"ג מהלכות בכורים הלכה יב]:
[2] ב מר"י פ"ט מהל' מעה"ק הלכה מז:

[1] מר"ש פ"ג מהלכות בכורים הלכה יב]: [2] ת"ר בני ישראל מניפין. גירסת רש"י ופירושה כאשר כתוב בספרים ולא נהירא דלפי זה עובדי כוכבים ונשים שוין ובשניהן הכהנים מניפין על ידם ולקשה דתניא לקמן האשה הכהן מניף על ידה ולא קתני העובדי כוכבים הכהנים מניפין על ידם לפיכך נראה הגירסא הכתובה בספרים אם מצינו שלא חילק הכתוב בין קרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים בסמיכה לא נחלוק בין קרבן עובדי כוכבים לנשים בתנופה מה לי לא חלק בסמיכה שאין לסמיכה אלא בבעלים לא נחלוק בתנופה בין קרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים שהרי התנופה בכהן בתמיה ומה ת"ל בני ישראל ולפי גירסא זו אין תנופה בקרבן עובדי כוכבים כלל אבל בקרבן נשים הכהנים מניפין על ידם. וטעם יש בדבר דלא מבעיא למ"ד שלמי עובדי כוכבים עולות דפשיטא דאין בהן תנופה אלא אפי' למ"ד שלמי עובדי כוכבים שלמים נינהו אפ"ה אין תנופה בקרבנותיהן ולא דמי לקרבן נשים שהרי הן אוכלות הבשר אבל קרבן עובדי כוכבים אין העובדי כוכבים אוכלין את הבשר לפיכך אין להם דין בעלים: [3] עובדי כוכבים וקרבן: [4] בכהנים א"כ מה: [5] או אינו המקריב אלא כהן תיבת זה נמחק: [6] הא כיצד. פ"ה דשני המקראות מכחישים זו את זו כי' ולא נהירא דאדרבה בתר דאשכחנא בעלים יש לנו לומר המקריב לרבות גרים כי' ואומר הר"מ דה"פ הא כיצד דבעלים שמעינן מהאי קרא וכהן מיד יד כדדריש לעיל וא"ל האיך יתקיימו שניהם כי'. תר"ח: [7] בבכורים כהן אף השלמים הכהן מניף הס"ד ומה"ד ומה להלן בעלים דכתיב המקריב זבח השלמים ידיו תביאנה וגו' להניף אף כאן בבכורים בעלים: [8] ילף טעמיה: [1] מלסמוך לפי שאינן יכולות לבא בעזרה עובדי כוכבים דכתיב כל בן נכר ערל לב לא יבא אל מקדשי וגו' אשה לאו אורח ארעא: [2] סמיכה: [3] כהן. ובת"כ אינה שנויה בלשון הזה אלא בלשון אחר: [4] היא ובדידהו דוקא איכא קפידא ולקשה דכיון דתנופה דכהן מפקינן לה מקרא מסתמא גם כן איכא קפידא דהצינה כמו בבעלים תוס' אחרות: [5] הא דהא תנופה דתרוייהו כתיבן ולמה נחלק ביניהן: [6] [בירושלמי דמסכת סוטה:

[6] סוכה מז: מכות יח:, [1] כרש"ק, [2] ל"ק, [3] [ויקרא] פרשה ב, [4] [ויקרא] כז, [5] בעלים חבורים. ל"ק, [1] לא נמצא שם בפירש"י שלפנינו רש"ק ול"ק [ואתא שם ברש"י כת"מ], [2] ל"ק, [3] [נ"ע תוס' סוכה מז: ד"ה הכיסוריס], [4] כיון. ל"ק ד"א כמו, [5] כ"ל דיסרא"ל, [6] ל"ל שהיא, [7] עובדי כוכבים ביארא"ל אבל לא בחתרים ועוד דר"י ה"ל לפרש דה"ק כל"ל ודל"ל. ל"ק, [1] כ"ה [2] ולא קתני ולא בידי עובדי כוכבים, [3] לא מה לי לא חלוק. ל"ק, [4] גי' ל"ק ועוד אע"ג דתני כו', [5] במנחת. ל"ק, [6] בת"כ: הטעובד כוכבים עולות, [7] [נ"ע תוס' סוכה מח: ד"ה לרבות ותוס' מנחה דמן פו. ד"ה בנין].

ד) **הא כילד.** יתקיימו המקריב דהיינו כהן וידיו תביאנה דהיינו בעליס: **היכא.** אשכחן לחם ז] דלחם למעלה: **במילואים.** דכתיב (ויקרא ח) ומסל המצות אשר לפני ה' וגו' עד ויסר על החלבים ועל שוק הימין: **מאי טעמא.** אמרינן דמניח חזה ושוק על אימורין: **הוא דמייתי ליה כהן מביא המטבחיים ורמי ליה.** (א) ח] החלב על החזה וכי הדר רמי ליה ביד המניף אישתכח מה שהיה למעלה היה עכשיו למטה: **הוא** ב] **היינו דיהיב ליה.** כהן המניף לכהן המקטיר ואישתכח דאימורין שהיו למטה הוו השתא למעלה: **והא קמ"ל.** הרי שלשה קראי דבעינן ג' כהנים דבלאו שלשה לא משכחת דליתהפכי כולי האי: **נישקקל הכתוב.** הושוו שני דיינין בפסוק זה דתרתי שמעינן מיניה ולא ידעינן בתר הי מייתיה ניחיל: **להוציא שבעה.** שהשבעה כבשים של עולה הבאין על הלחם נחוצת היום לעצרת כדכתיב (ויקרא כג) והקרבתם על הלחם וגו' אין טעונין תנופה עם הלחם: **בין ירכותיהן.** שמשיב הכבשים על מתניהם על ידו ונותן הלחם על ירך ג) התחתון לחם על הכבשים על ירך התחתון וכבשים על הלחם ירך העליון מוטל על הלחם ובעודן חיין קמייתי: **אין עושין כן. לחם לחם בין** ד] **ירכים: על בסמוך. שיתן הבזיכין של לבונה אצל הסדרים: כשהוא אומר על הארון אף הפרוכת.** דליכא למימר על ממש דהא פרוכת מחיצה היא להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים: **הוי יא] על בסמוך.** שהיה אצל הארון הכא נמי על שני הכבשים על בסמוך: **מוליך ומביא.** לעפון ודרום ומזרח ומערב כדי לעצור רוחות רעות הבאות מארבעה רוחות: **מעלה ומוריד לעצור טלליס רעיס.** הבאין מלמעלה למטה: **שירי מצוה היא.** דלא מעכבא כפרה ולא עיקר מצוה יב] כדאמרינן בפרק שתי מדות (לקמן דף לג:) שאם עשה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו ו) הכתוב יג] ז)(לענין מצוה מן המובחר) כאילו לא כיפר וכיפר: **וכן** יד] **לנולב.** בעינן מוליך ומביא: טו] **לאגרויי.** שטוח: **טעונין תנופה** ט) **שחוטין.** דבחיין לא אינצריך ליה למיתני [דבגופיה כתיב]: **כמוס שבן.** (כ) שלמיס: דון

במילואים. דכתיב ומסל המצות אשר לפני ה' לקח מז] מצה אחת וגו' עד ויסר (אמ) [על] החלבים (על החזות) ועל שוק הימין וא"ת הא כתיב בתריה ויתן הכל על כפי אהרן ועל כפי בניו ויניף וגו' ואז נהפך הלחם למטה כי הני דבסמוך ט): **כדי לעצור רוחות רעות.** שמא לא בכל תנופות עושין כן אלא דווקא בתנופה של שתי הלחם דעצרת וכן לולב משום דאמרינן בפרק קמא דראש השנה (דף טז.) דגזר דין נחתם בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג על המים י) ולבד מן הטיעוטא שבלולב יש בו הולכה והובאה ובערות פירא בערב נע ליך לנענע בהולכה והובאה והביא לאיה מהירושלמי תני ליך לנענע שלש פעמים על כל דבר ודבר יא] בעי רבי זירא הכן חד והכן חד או דלמא הכן והכן חד פי' כבר אמרנו ליך טיעוטא שלש פעמים בעי רבי זירא ההולכה מיתחב פעם אחת והובאה פעם אחת או דלמא הולכה והובאה פעם אחת נתחבת ולריך להולין ולהביא ג' פעמים תמן תניין בגדה פ"ט (דף סג.) בעיין ז' סממנים מעבירים על הכתם ולריך לנסכם שלש פעמים על כל אחד רבי זירא בעי הכן חד והכן חד או הכן והכן חד ולא איפשיט וכיון דלא איפשיט עבדינן לחומרא שלש פעמים בכל אחד ואחד עד כאן לשונו והביא בעיא דהתם איתא נמי בהש"ס שלנו בגדה בפ' האשה (דף סג.) דבעי רבי ירמיה אמטויי ואיתויי חד או דלמא אמטויי חד ואיתויי חד וכיוצא בה לקמן בפ' וגלו מנחות (דף עו.) גבי שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה דבעי ר' ירמיה אמטויי ואיתויי חד או דלמא אמטויי ואיתויי תרי:

כיצד [8]עושה מניח אימורין על פיסת היד וחזה ושוק עליהן ובכל מקום שיש לחם הלחם מלמעלה [9] היכא אמר רב פפא במלואים מאי טעמא אילימא משום דכתיב [1]שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה והכתיב [2]את החלב על החזה יביאנו אמר אביי ההוא דמייתי ליה כהן מבית המטבחיים ורמי ליה והכתיב [3]וישימו את החלבים על החזות ההוא דיהיב ליה לכהן אחרינא ואזיל ומקטר ליה והא קמ"ל דבעינן שלשה כהנים משום דכתיב [4]ברוב עם הדרת מלך: ושתי הלחם ושני כבשי עצרת [וכו']: ת"ר [5]והניף הכהן אותם על לחם הביכורים יכול יניח כבשים על גבי הלחם תלמוד לומר על שני כבשים [6] אי על שני כבשים יכול לחם על גבי כבשים תלמוד לומר על לחם הביכורים נישתקל הכתוב ואיני יודע אם לחם על גבי כבשים ואם כבשים על גבי לחם מה מצינו בכל מקום לחם למעלה אף כאן לחם למעלה היכא אמר רב פפא במילואים רבי יוסי בן המשולם אומר כבשים למעלה ומה אני מקיים על שני כבשים להוציא שבעה חנינא בן חכינאי אומר מניח שתי הלחם בין ירכותיהן של כבשים ומניף ונמצא מקיים שני מקראות הללו לחם על גבי כבשים וכבשים על גבי הלחם אמר רבי לפני מלך בשר ודם אין עושין כן [7]אלא מניח זה בצד זה ומניף והא בעינן על א"ל רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא [8]רבי לטעמיה דאמר על בסמוך דתניא [9]ונתת על המערכת לבונה זכה רבי אומר [10]על בסמוך אתה אומר על בסמוך או אינו אלא על ממש כשהוא אומר [7]וסכות על הארון את הפרוכת הוי אומר על בסמוך: מוליך ומביא מעלה ומוריד [וכו']: אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [11]מוליך ומביא למי שהרוחות שלו מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו במערבא מתנו הכי אמר רב חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר רבי חנינא מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים אמר רבי יוסי בר רב אבין זאת אומרת שירי מצוה מעכבים את הפורענות דהא תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות רעות וטללים רעים אמר רבה וכן לולב רב אחא בר יעקב ממטי ליה ומייתי ליה ומחוי הכי ואמר גירא בעינא דשטנא ולאו מילתא היא משום דאתי לאתגרויי ביה ת"ר זבחי שלמי צבור טעונין תנופה [12] לאחר שחיטה ותנופתן כמות שהן דברי רבי וחכמים אומרים [13]בחזה ושוק במאי קא מיפלגי אמר ליה רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא [14]בדון מינה ומינה בדון מינה ואוקי באתרה קא מיפלגי רבנן סברי דון מינה ומינה מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה [15] לאחר שחיטה אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה ומינה מה התם בחזה ושוק אף הכא נמי בחזה ושוק ורבי סבר דון מינה ואוקי באתרה מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה [16] לאחר שחיטה אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה ואוקי באתרה התם הוא דחזה ושוק אבל הכא כמות שהן כמות שהן בחיים

רב

פד א מיי' פ"ט מהל' מעה"ק הלכה ח:
פה ב מיי' פ"א מהל' ממרים ומופסין הלכה יח:
ג [מיי' פ"ה סה סמ"ע]:

רבינו גרשום

היכא. הוא לחם: אמר רב פפא במילואים והוה למעלה דכתיב ומסל המצות אשר לפני ה' לקח חלת מצה אחת וחלת לחם שמן וישם על החלבים ועל שוק הימין: בז"ט. קאמר מניח אימורין על פיסת היד וחזה ושוק עליהן: איילימא וכו' אמר אביי ההוא דכתיב המטבחים על החזה ההוא כי מייתי ליה כהן מבית המטבחיים ויהיב לאידך כהן המניף בידיה נמצא ביד המקבל החלב למטה והחזה למעלה כדאמרן: ההוא דיהיב ליה. מניף בתר דהניף להכן אחרינא ביד המקטיר ונמצא החלב למעלה: על שני כבשים להוציא שבעת כבשים שלא יהא מניפו עם הלחם: מניח שתי הלחם בין שתי ירכות הכבשים וישכיבן על צלעותיהן על ידו ומניח שם הלחם בין שתי הירכות ונמצא לחם על גבי ירך האחת והיא על הלחם והנפה זו כשהן חיין: אמר ר' לפני מלך ב"ר אין עושין דבר מגונה כזה אלא מניח זה בצד זה הלחם אצל הכבשים ומניף: וסכות על הארון את הפרוכת והיא אינה על הארון. ממש אלא חלויה לפניה כמחיצה דכתיב והבדילה הפרוכת אלא ש"מ על בסמוך: ואשר הורם היינו מוליך כלומר שמפרישן ממנו: מעכבין את הפורענות. שעוצר רוחות רעות: שירי מצוה היינו שאם לא עשה תנופה אינה מעכבת שהרם הוא שמכפר ולא תנופה ולהכי קרי לה שירי מצוה: ממטי ליה. ללולב גירא בעיני דשיטנא כלומר שענצרו: זבחי שלמי

שיטה מקובצת

א) היכא אמר רב פפא במילואים. והא דאמר בכל מקום משום דכמו כן יש לחם למעלה בתודה ובאיל נזיר ואית בהו קרא והא דמייתי מילואים משום דכתיב בההיא [וילפינן מינייהו] אכולהו. תו"ח. עיין ברש"י (דף פא ע"א): ב) תיבות אי על שני כבשים נמחק: ג) על בסמוך. עיין תוס' (דף עח ע"ב): ד) תיבות לאחר שחיטה נמחק: ה) טעונין תנופה אף זבחי כו' טעונין תנופה ומינה: ו) טעונין תנופה אף זבחי כו' טעונין תנופה ואוקי באתרה ותיבות התם הוא דחזה ושוק נמחק וס"א מה התם כמות שהן אף הכא כמות שהן: ז) לחם ולחם: ח) ורמי ליה במנא דחלב: ט) תיבת היינו נמחק: י) בין הירכים: יא) הוי אומר על בסמוך שהי' תלויה

לנעופה לכפר וכי תנופה מכפרת והכא אין לכפרה אלא כדם, אלא שאם עשאה לתנופה שירי מצוה אם שהיה עליו עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו לא עשה מן המובחר וכיפר, כלומר אעפ"כ כיפר שאין צריך לכהנים קרבן אחר וכן לולב. מוליך ומביא מעלה ומוריד ממטי ליה. מוליך ומייתי. מביא גירא בעינא דשטנא. הכי זה לחן בעינו של שטן שרואה בעינו שאין בו כח לנתק מעליו של מצות ולאו מילתא היא. אין נכון לומר כן לאתגרויי. שיתגרה בו שטן שהוא יצר הרע וישיאנו לעבור ויעמוד עלינו על הדבר

(סוכה לז: לח.). דון מינה ומינה. כי מצינו מילתא ממילתא בג"ש מצינו לה כולה מילתא מינה דון מינה ואוקי באתרא. למאי דצריכי נמצינו מוקמינן באתרא (ביבמות עח:). כל דבר שאתה למד מחבירו בג"ש או בהיקש הוי למוד ממנו בכל דבריו דון מינה ואוקי באתרה. מה שהדבר צריך ללמוד מחבירו שאין יכול ללמוד מנופו יכול מחבירו, ולשאר דברים שאתה יכול ללמוד מנופו העמידהו על מקומו (זבחים צא:). פרשה שלמדה דבר מחבירתה בגזירה שוה, אם תעמיד אותו דבר בזו כתורת מה שהיה עומד במקום שלמדתו משם, דהואיל ולמדתו ממנו על כרחך ממנו מחזור ותלמדנו לכל משפטיו, או דון מינה ואוקי באתרה, כלומר לאחר שלמדתו משם והבאתו לכאן העמידהו כאן בתורת שאר דברים המפורשים כאן (שבועות לא.).

תורה אור השלם

1. שוק הַתְּרוּמָה וְחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהָנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחֹק עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ:
ויקרא י טו
2. יָדָיו תָּבִיאֶינָה אֶת אִשֵּׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הַחָזֶה יְבִיאֻנוּ אֶת הַחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ:
ויקרא ז ל
3. וְיָשִׂימוּ אֶת הַחֲלָבִים עַל הַחֲזֹות וַיַּקְטֵר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחָה: ויקרא ט כ
4. בְּרֹב עַם הֲדַרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן:
משלי יד כח
5. וְהֵנִיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ עַל שְׁנֵי כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיְיָ לַכֹּהֵן:
ויקרא כג כ
6. וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זַכָּה וְהָיְתָה לַלֶּחֶם לְאַזְכָּרָה אִשֶּׁה לַיְיָ:
ויקרא כד ז
7. וְשַׂמְתָּ שָׁם אֶת אָרוֹן הָעֵדוּת וְסַכְתָּ עַל הָאָרֹן אֶת הַפָּרֹכֶת: שמות מ ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כהנא וכו' ורמי ליה שם כתלג: (ב) ד"ה ממות שכן שלימים:

גליון הש"ס

גמ' רבי למעמיה דאמר על בסמוך. עיין לקמן דף עח ע"ב תוספות ד"ה ולא:

מוסף רש"י

על בסמוך. שהיה משיב שני מזיכי לבונה בין שני הסדרים וסכות על הארון. על כרחך לאו על ממש, דהא מתיקה הוא פרוכת ולא היה סכך (סוטה לז.). מוליך ומביא למי שהרוחות שלו. מלוה זו אנו עושין לשמו כן מלאה בהאמתו זאת אומרת. הא דרבי יוסי דקאמר תנופה עולגת רוחות רעות וטללים רעים. שירי מצוה. מצוה שהיא שירים שאינה עיקר לעכב כפרה אעפ"כ תשובה היא לעכב את הפורענות דהא תנופה שירי מצוה היא. ואינה מעכבת, כדתניא בתוכת כהנים ומיתתן לה בגמרא דיומא (דף ה.)

אצל: יב) מצוה היא: יג) תיבות לענין מצוה מן המובחר נמחק: יד) וכן לולב אות ל' נמחק: טו) לאתגרויי: טו) לקח חלת: יז) הר"ר יעקב מקינון מפרש צריך לנענע ג' פעמים על כל דבר ודבר כלומר (אחד) [אחר] הולכה והובאה למעלה ולמטה ולד' רוחות ינענע ג' פעמים על כל דבר ודבר כלומר (אחר הדר) [בהדר] תחלה וסוף (ואחר אנא) [ובאנא] ה' הושיעה נא:

רב פפא אמר דכולי עלמא דון מינה ומינה. הך מילתא דרב פפא מקמי דליטמעה לההיא דסוף כל התדיר (זבחים דף לא:) דפליגי רבי ורבנן במתנדב שמן ומסקינן דפליגי בדון מינה ומינה דרבי סבר דון מינה ואוקי באתרה וקאמר רב פפא התם מי מצית מצית וכן ההיא דפסחים בפרק כל שעה (דף לב:) דליף מזיד דמעילה פטור מקרבן מק"ו משאר מצות שיש בהן כרת ופטור מזיד וקאמר לא אם אמרת בשאר מצות שכן לא חייב בהן מיתה כו' ופריך הא מי מצית מעיקרא אלימא ליה כרת ולבסוף אלימא ליה מיתה ומשני דהכי קאמר לא אם אמרת בשאר מצות שכן לא חייב בהן מיתה בפחות מכזית תאמר במעילה דחייב בפרוטה אע"ג דלית ביה כזית ופריך מאן שמעת ליה דאמר הזיד במעילה במיתה רבי דליף מן מן מתרומה ומינה מה תרומה בכזית אף מעילה בכזית והשתא מאי קושיא הא רבי היא דלית ליה דון מינה ואוקי באתרה ורב פפא דוחק שם לתרץ דרבי סבר לה כאבא שאול דמחייב התם בתרומה בשאור פרוטה אע"ג דלית בה כזית ולריך לומר דמקמי דליטמעה לההיא דזבחים אמרה יא] אי נמי י"ל הכא והתם דהכי קאמר דמהני ליכא למשמע מינה: **ויהיו** זבחי שלמי יחיד טעונין **תנופה חיים** בו'.יב] כאן נמי שייך לדקדק אמאי לריך קרא נימא כל חד וחד תיקו בדוכתיה וי"ל דמכל מקום הוה ליף מה מצינו כדפרישית לעיל א] ומשום דאיקרו שלמים תדע דהא איכא למיפרך מה לשלמי צבור שכן חובה אלא אהא דאיקרו שלמים סמיך ועוד כדאמרן לעיל שלמיהם ריבויא הוא ב]:

ויהא אשם מצורע טעון תנופה שחוט בו'. ואף על גב דאמרן לעיל (דף פא.) תנופה ולא תנופות הכא לא דמי כיון דחדא מחייס וחדא לאחר שחיטה:

וכן השולח קרבנותיו ממדינת הים כהן מניף על ידו. תימה דבפ' כל הגט (גיטין כח.) תנן השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים ופריך בגמ' והא בעיא סמיכה אמר רב יוסף בקרבן גזיס ג) והכא לא שייך לשאוי הכי דבבר תנא ליה ריש"א והאשה כהן מניף על ידה וליכא נמי לשנויי כדמשני רב פפא בגיטין (גם זה שם) בחטאת העוף עסקינן דחטאת העוף לא בעי תנופה וכמו כן קשיא בפרק תמיד נשחט (פסחים דף סב.) דאמר דאילו כל הזבחים ערל וטמא משלחים קרבנותיהם וליכא לשנויי בהא דערל קתני וליכא לאוקומי נמי בחטאת העוף דזבחים קתני וכבור ומעשר ופסח ד) נמי דלא בעו סמיכה [וליכא לאוקמי] דהא כל הזבחים קאמר ופסק מלורע בפרק התערובות (זבחים עו.) דקאמר רבי שמעון למתרת מביא אשמו ולוגו ומתנה בשלמים דאותו אשם טעון סמיכה ולא אפשר לסמוך אלא בהקפת יד למאן דאמר סמיכה אשם מלורע לאו ה) דאורייתא ו) בפרק כל הפסולין (זבחים דף לג.) ובגברא איירי כדמוכח בתוספתא ז) ובפ' בתרא דמועד קטן (דף טו:) אימא דאבל אינו משלח קרבנותיו משום דכתיב בשמים כשהוא שלם הא לאו הכי משלח ומנוהה מיבעיא לן אם משלח או לא ולא מייתינן לסמיכה ודוחק הוא לומר דאשה או בעוף ולקמן בפרק בתרא (דף קז:) גבי אשה לנדבה אחד מהן לפר ועגל ועוד תנן בפרק דם שחיטה (כריתות כג.) ושניהם מביאין חטאת אחד ובפרק שני מזיקין (מזר מז.) שמביאין קרבן על תנאי ובפרק שני דקדושין (דף יה.) גבי בהמה שנמצאת מירוסלים למגדל עדר זכריס עולות ולא חייבין לסמיכה בכל הני ומירץ ר"ר שמעון דלא שייך לאקשויי אלא דוקא התם בחטאת משום דאיכא עדיין משאר אחרת דלמא הויא ליה חטאת שמתו בעליה וסמכינן להקריבה בחזקת שהוא קיים ולא"ת והא בפרק התערובות (זבחים עד: ופס) תנן בקדשים מין במינו קרב לשם מי שהוא ופריך בגמ' הא בעי סמיכה ומשני בקרבן גזיס וי"ל דהתם כיון דאיכא תקנתא ברעיה אין לעשות בלא סמיכה דכי האי גוונא מפלגינן התם גבי אשם וערל וטמא איכא לאוקמי בדליית ליה תקנתא ערל שמתו אחיו מחמת מילה טמא זב ומצורע שאין רפואתו תלויה בעצמו אי נמי בקרבן הקבוע לו זמן כגון עולת רגלייה וחגיגה ט) או שהיה עובר עליהן בגל תאחר ולא"ת הרי חמשה שנתערבו עורות פסחיהן בפסחים בפרק האשה (דף פח:) ומצאת יבלת בתחד מהן דפטורין מלעשות פסח שני ולא מייתו מותר הפסח משום סמיכה ויש לומר דיון שהוא ספק דשמא פטור הוא מלעשות פסח שני ולא עשו לו חכמים תקנה דאי אפשר לתקן אם לא יעבור מצות סמיכה ולא"ת נהי דסמיכה לא מעכבא מכל מקום ערל וטמא שאין יכולין לסמוך ליטמא כל שאין רואי לאוי בלילה בילה מעכבא בו וכן בהיתר דשקלים (דף יח:) ודכריתות (דף כג.) ודמזיר (דף מז.) דכל הני נמי דאין יכולין לסמוך משום ספק חשיב שפיר אין לאויין בלילה כדאשכחן בפרק המוכר את הספינה (ב"מ פא:) גבי ביכורים וי"ל דנפקא לן מהא דאמרינן בפרק בתרא דמועד קטן (דף טו:) ויניס בוחא אל הקודש אל האהל הפנימית לשרת בקודש יקריב חטאתו זו עשירית האיפה פירוש שהכהן מביא בשעה שמתחנך לעבודה ודרים התם ר"ש בבוחא יקריב בזמן שראוי לביאה לאוי להקריבה בזמן שאינו ראוי לאוי להקריבה כגון טומא מת ומצורע משמע דווקא עשירית האיפה אבל שאר קרבנות משלח ומיהו אין כל כך ראיה מזה דדילמא הא דמשלח שאר קרבנות היינו בהני דלא בעו סמיכה דומיא דעשירית האיפה ויש לדקדק מהא דדרשינן בת"כ [ד] מוזהר ולא מנגעו ש"מ דטמא משלח קרבנותיו דבהנאת קרבן חייבי ועוד יש לדקדק מדממעטינן בפ"ק דחגיגה (דף ד:) טומא מרלאיה דכתיב והנאתם שמה דכל שיש בביאה יש בהנאה ש"מ דשאר קרבנות משלח ולא חייבינן לענין סמיכה בראוי לסמיכה ומיהו למאן דאמר בפ' כל הפסולין (זבחים דף לג:) דטומא בר סמיכה דלאפשר דמעייל ידיה וסמיך לא מצינו למידרש מהני קראי ושמא י"ל דמאן דאית ליה (שם) ביאה במקצת לא שמה ביאה קסבר כל הסומך ראשו ורובו הוא מכניס אי נמי אית ליה דמרחק לפון ומאן דסבירא ליה דלא בעינן ראשו ורובו קסבר ביאה במקצת שמה ביאה ומיהו אכתי קשה אי מיכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא

ג) **דון מינה.** שלמי צבור משלמי יחיד מה שלמי יחיד טעונין תנופה ד) שחוטין דבחיין לא אינטריך ז] ליה למיתני (מה שלמי יחיד טעונין תנופה אף שלמי צבור כו') דבגופיה כתיב: **ואוקי באתרה.** כדין שמצינו לשלמי ציבור עצמן שטעונין תנופה ה) שלימים ח] מה מחיים תנופה שלימים אף לאחר שחיטה תנופתן ט): **מה.** להלן בשלמי יחיד דבר שמתנה לכהן טעון יא] תנופה אף כו' והיינו כולן שלימים אבל משלמי יחיד אין להכן אלא חזה ושוק: **שלמיהם.** בשלמי יחיד כתיב (ויקרא ז) את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם דמשמע לשון רבים והוה ליה למיכתב לשון יחיד דבחיד משמעי ומדכתיב לשון רבים י] לומר על חזה ושוק של שלמי צבור שיונפו: **גמירי.** מסיני ג' סמיכות בצבור פר העלם דבר של צבור דכתיב (שם ד) וסמכו זקני העדה ושעיר המשתלח דכתיב (שם טז) וסמך אהרן את שתי ידיו וגו' (ו) ומצבור הוא ומו ליכא שום סמיכה בצבור: **אומו.** (שם ז) ואת חזה התנופה להניף אומו וגו': מתני'

רב פפא אמר דכולי עלמא דון מינה ומינה [ו] הוא והיינו טעמא דרבי כי התם מה התם דבר שמתנה לכהן אף הכא דבר שמתנה לכהן רבינא אמר דב"ע דון מינה ואוקי באתרה והיינו טעמא דרבנן שלמיהם ריבויא הוא ג]: רבי שמעון אומר שלשה מינין טעונין שלש מצות שתים בכל אחד ושלישית אין בהן ג] ואלו הן זבחי שלמי יחיד וזבחי שלמי צבור ואשם מצורע זבחי שלמי יחיד טעונין סמיכה חיים ותנופה שחוטין ואין בהן תנופה חיים זבחי שלמי צבור טעונין תנופה חיים ושחוטין ואין בהן סמיכה אשם מצורע טעון סמיכה ותנופה חי ואין בו תנופה שחוט: ויהיו זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה חיים מקל וחומר ומה ד] זבחי שלמי צבור שאין טעונין סמיכה חיים טעונין תנופה חיים זבחי שלמי יחיד שטעונין סמיכה חיים אינו דין שטעונין תנופה חיים מיעט רחמנא גבי זבחי שלמי צבור אותם אותם למעוטי זבחי שלמי יחיד ה) ◦ ויהיו ו) זבחי שלמי צבור טעונין סמיכה מקל וחומר ומה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין סמיכה זבחי שלמי צבור שטעונין תנופה חיים אינו דין שטעונין סמיכה אמר ז) רבינא ח] גמירי שתי סמיכות בצבור ויהא אשם מצורע טעון תנופה שחוט מקל וחומר מה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין שטעון תנופה חי אינו דין שטעון תנופה שחוט מיעט רחמנא גבי זבחי שלמי יחיד אותו אותו למעוטי אשם מצורע ת"ר א חמשה שהביאו קרבן אחד אחד מניף על ידי כולם ב והאשה כהן מניף על ידה וכן השולח קרבנותיו ממדינת הים כהן מניף על ידו: מתני'

ד) שחוטין דבחיין לא אינטריך ז] ליה למיתני (מה שלמי יחיד טעונין תנופה אף שלמי צבור כו') דבגופיה כתיב: **ואוקי באתרה.** כדין שמצינו לשלמי ציבור עצמן שטעונין תנופה ה) שלימים ח] מה מחיים תנופה שלימים אף לאחר שחיטה ט): **מה.** להלן בשלמי יחיד דבר שמתנה לכהן טעון יא] תנופה אף כו' והיינו כולן שלימים אבל משלמי יחיד אין להכן אלא חזה ושוק: **שלמיהם.** בשלמי יחיד כתיב (ויקרא ז) את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם דמשמע לשון רבים והוה ליה למיכתב לשון יחיד דבחיד משמעי ומדכתיב לשון רבים י] לומר על חזה ושוק של שלמי צבור שיונפו: **גמירי.** מסיני ג' סמיכות בצבור פר העלם דבר של צבור דכתיב (שם ד) וסמכו זקני העדה ושעיר המשתלח דכתיב (שם טז) וסמך אהרן את שתי ידיו וגו' (ו) ומצבור הוא ומו ליכא שום סמיכה בצבור: **אומו.** (שם ז) ואת חזה התנופה להניף אומו וגו': מתני'

ג) [נקמן לב:]. ד) [נקמן פח. לב:]. ה) [מכלן שייך עוד לענ"ל]. ו) שמוטין הם"ד המשלח שייך לדיבור שמעל"ל כל"ל. ז"ק. ח) שלימים הם"ד אח"כ ד"ה כמות שהן בחיים מה כי'. ל"ק. ט) ע"כ שייך לענ"ל. י) ל"ל אם החזה לבדיף. מ) [ועי' ריטבא תוס' זבחים טו: ד"ה כל חדא ותוס' חולין כג: ד"ה ותפלן]. ע) ל"ל והכל נמי קשיא והא בעי סמיכה ולא שייך לה. ל"ק. פ) נמי ליכא לאוקמא דהכי. ל"ק. צ) ל"ל דאוריימא וכיון שבעיל בלא סמיכה הא בעי סמיכה גמורה ונגבלא אייתי דמתקני נגבלא שאני כדאמרינן דתמה והא דאמרינן בפ"ב דמועד קטן דאבל כו' וכן הוא בתוספות פ"מ דזבחים דף עה ע"ב. ל"ק. ק) רש"ק ר"ל אע"ג דבשלמים בעי סמיכה גמורה. מ) [פ"ו דמזרחות ה"ח]. נ) ר"ל וכגון שהיה כו'. ל"ק. ס) [וע"ש תוס' יבמות קד: ד"ה דאמרן].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בגמרי וכו' שתי ידיו וגו' שתי סמיכות מצבור הוא:

גליון הש"ם

גמ' ויהיו זבחי שלמי צבור כו'. עיין זבחים דף לג ע"ב תוספות ד"ה סמיכה:

הגהות מהר"י לנדא

א) תוס' ד"ה ויהיו זבחי כו'. כדפרישית לעיל. נ"ב לעיל דף נט ע"ל ד"ה ותתם עליו:

רבינו גרשום

צבור טעונה תנופה בתנופה שלאחר שחיטה פליגי: ותנופתן כמות שהן שליימין וחכמים אומרים אין מניפין אלא חזה ושוק ואימורין: ומינה. מה התם בשלמי יחיד בחזה ושוק שתנופתן לאחר שחיטה: מה התם בשלמי יחיד דבר שמתנה לכהן טעון תנופה היינו חזה ושוק: אף הכא בשלמי צבור היינו כבשי עצרת [דבר] שמתנה לכהן טעון תנופה ושלמי צבור הויין כולן מתנה לכהן: שלמיהם ריבוייא הוא דכתיב את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם ריבה כל השלמים שאין טעונין תנופה אלא חזה ושוק: טעונים שלש מצות בין שלשתן ושתים מאותן שלש מצות בכל מין ומין והשלישי אין בהן: מיעט גבי שלמי צבור אותם דכתיב והניף הכהן אותם אותם טעונין תנופה חיים ולא אחרים: גמירי ב' סמיכות בצבור ומאי נינהו פר הבא על כל המצות ושעיר המשתלח ותו ליכא: גבי שלמי יחיד כתיב אותו דכתיב ואת החזה להקריב אותו לפני ה':

ה) ס"פ ל"ש, ג) וכרכן. ל"ק, ג) [בכרכות נז.], ד) [חגיגה ג.], ה) פי' כלי של נ' רגלים, ו) נ"י העורך בערך תפוח דומה לתפוחי הכרתיים פי' כמין תפוחי הכרתיים ענגל טלו חוץ מן מקום כיוום], ז) לקמן לה.;, ח) נ"ש כשתקייב כשתלקה לעשות דבר כו'], ט) [כלפשית ה], י) על שוליה. ל"ק, כ) ומי' הס"ד. ל"ק, ל) ל"ק מ"ז וכתב שיטור לשון הוא וכ"ה בס"י. ל"ק,

תורה אור השלם

1. רָחֵשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר: תהלים מה ב
2. לָמָּה נַחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ וַתֶּגְנֹב אֹתִי וְלֹא הִגַּדְתָּ לִּי וָאֲשַׁלֵּחֲךָ בְשִׂמְחָה וּבְשִׁירִים בְּתֹף וּבְכִנּוֹר:

בראשית לא כז

3. וְכָל מִנְחָה אֲשֶׁר תַּאֲפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל נַעֲשָׂה בַּמַּרְחֶשֶׁת וְעַל מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה:

ויקרא ז ט

4. וְכִי תַקְרִב קָרְבַּן מִנְחָה מַאֲפֵה תַנּוּר סֹלֶת חַלֹּת מַצֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן: ויקרא ב ד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מ"ע דל"א דס"ל דמרחשת: (ב) ד"ה כלגום וכו' מונח כתוכו בכנס הנקח בגומות: (ג) ד"ה דומה וכו' וכגלוטע אלמא מהכא דכתב במרחשת כל"ל והכ"ל: (ד) ד"ה תנור אלין מיעוט אחר מיעוט אלא לדבות מד בויקרא:

רבינו גרשום

מחבת צפה. אין לה בית קיבול אלא חלקה היא דכתיב על מחבת. ארחושי הלב. ההדורי הלב: אמחבואי הפה כדאמרי אינשי קא מבח בוחי כלומר שנובח כלו' ה) דבור הפה דכתיב ועל מחבת. כלומר מה שאופין בו אינן בתוכו אלא על גבו שאין לו בית קיבול: האומר הרי עלי במרחשת. והוא הדין כי אמר הרי עלי במחבת ב) אי ודאי על שם כלים נקראו שזה כלי שמו מרחשת וזה כלי [שמו] מחבת יביא ואין בו ספיקא ואם על שם מעשיהם נקראו דהאי אתי ארחושי הלב והאי אמחבואי הפה ואיכא למימר איפכא ולא ידע מאי בעי לאיתויי: וב"ה אומרים על שם כלים נקראו דכלי היה במקדש ומרחשת שמו ודומה מצד אחד כמין כלבוס כמו פגום כעין זה

ועמוק היה הכלי כמין תפוחי הכרתיים עגול כולו חוץ ממקום הכינוס ונמוך שאינו עבה הרבה: וכן נמי בלוטי היוונים פרי האלונים: כופח תנור קטן הוא כדי שפיתת קדרה אחת רעפים לבינים: יורות ערביים. היינו אלפסות של אבן: תנור תנור קרבן מנחה מאפה תנור וכל המנחה אשר תאפה בתנור: שיהא הקדשן בתנור: כלומר שיהא תנור מקדשן. כשרות בעזרה אם נאפו בעזרה בתנור קדש וכשרים אם נאפו חוץ מן עזרה אחומת בית פני ואי ס"ל (דע') [לד"שן] דבעינן דליקדשינהו תנור היאך הן כשרין בחוץ הא קי"ל דאין כלים מקדשין בחוץ: שיהא הקדשן לשום תנור כשהוא מקדישן מקדישן ע"מ לאפותן בתנור ולא

ו) נרלה דל"ל כלומר שנעבה נפה: מרחשת דאמרו אינשי. כלומר דבור הפה. כד"ש מספקא ועי"ש.

ז) פירוטו כזה הוא כמו פי' הקונטרס שהביאו תוס'

מתני' רוחשין. שהכלי עמוק והיה כל השמן במקום אחד וכשמניח אדם אצבעו על המנהה יב] כל השמן בתוכה: **מרחשת.** לשון רמשש) דמתרגמינן רחשין: **נפה.** שאינה עמוקה אלא ו) שוליה לפין אלא אוזניה ומתפזר השמן באוזניה הכלי ולהכי קשה וכמו (שבת דף ה:) לף

מתני' האומר [א]הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת במרחשת לא יביא במחבת מה בין מחבת למרחשת מרחשת יש לה כיסוי מחבת אין לה כיסוי דברי ר' יוסי הגלילי ר' חנינא בן גמליאל אומר [ב]מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין [ג] [ד] (רבין) מחבת צפה ומעשיה קשין: **גמ'** מאי טעמא [ה] דרבי יוסי אילימא מרחשת דאתיא ארחושי הלב כדכתיב [1]רחש לבי דבר טוב ומחבת דאתיא אמחבואי הפה כדאמרי אינשי [ו] [ז]מנבח נבוחי אימא איפכא מחבת דאתיא אמחבואי הלב כדכתיב [2]למה נחבאת לברוח מרחשת דאתיא ארחושי כדאמרי אינשי [ח] הוה מרחשן שיפתותיה אלא גמרא [ט] גמירי לה: רבי חנינא בן גמליאל אומר כו': מרחשת עמוקה דכתיב [3]וכל נעשה במרחשת מחבת צפה דכתיב ועל מחבת ת"ר [י] ב"ש אומרים האומר הרי עלי מרחשת יהא מונח עד שיבא אליהו מספקא להו אי על שום [יא] כלי נקראו או על שום מעשיהן וב"ה אומרים [יב]כלי היה במקדש ומרחשת שמה ודומה כמין [יג]כלבום עמוק וכשבצק מונח בתוכו דומה כמין [יד]תפוחי הברתים וכמין בלוטי היוונים ואומר וכל נעשה במרחשת ועל מחבת אלמא על שום [טו] הכלים נקראו ולא על שום מעשיהם: **מתני'** הרי עלי בתנור לא [טז]יביא מאפה כופח [יז] ולא מאפה רעפים ומאפה יורות הערביים ר' יהודה אומר [יח] רצה מביא מאפה כופח הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין רבי שמעון מתיר מפני שהוא קרבן אחד: **גמ'** תנו רבנן מאפה תנור ולא מאפה כופח ולא מאפה רעפים ולא מאפה יורות הערביים ר' יהודה אומר [יט] תנור תנור שני פעמים להכשיר מאפה כופח רבי שמעון אומר תנור תנור שני פעמים אחד שתהא אפייתן בתנור ואחד שיהא הקדישן בתנור ומי אית ליה לר' שמעון האי סברא [כ]והתנן ר' שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות [כא] בבית פאגי אמר רבא אימא שיהא הקדישן לשום תנור: הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה [וכו']: תנו רבנן [1]וכי תקריב [כב]כשתקריב לעשות דבר רשות הרבן מנחה אמר רבי יהודה מנין לאומר הרי עלי מנחת מאפה שלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין תלמוד לומר [2]קרבן מנחה קרבן אחד אמרתי לך ולא שנים ושלשה קרבנות אמר לו רבי שמעון וכי

לאוריתא אם כן יכול לסמוך אחראי ו"ל דבפרק כל הפסולין (זבחים דף נג.) מסקינן דתיקה לסמיכה שתיקה דאוריתא:

מספקא להו. אי על שם כליין נקראו מחבת ומרחשת שנמרחשת בעי לאיתויה ונפיק אי על שם מעשיהן על שם רחישה בה] ג) (רחישת הלב או רחישת שפתים) וכיון דלא ידעינן להי נתכוון אי אחרוזי הלב אי אחרחשת שפתים יהא מונח עד שיבא אליהו כך פירש בקונטרס ועל מנם נקט לפירושו אי על שם כליין נקראו דאפי' פשיטא ליה לשם מעשיהן איכא לספוקי אי אחרוזי הלב נתכוון ומצינו במרחשת אי אחרוזי הפה [ד] [ה]על שם כליין למימר דמספקא לן אי כלי נדר אי למנחה נתכוון וא"ת ואמאי יהא מונח יצינו מרחשת ומנחת מרחשת מספק דלמשכמן לקמן (דף קז.) פירשתי ואיני יודע מה פירשתי שיש לו להביא כל הספקות לפטור עצמו מנדר וי"ל דמיירי כגון דאמר מעות הללו אי סולת זה למרחשת ומיהו קשה לתקן מעות הללו יביא מעות של חולין ויקנה מרחשת ויאמר דאם כלי נדר יהא הכלי קנוי בהן ויש לומר כגון שהפרים מעות והקדישן למרחשת כמו שידרשו חכמת הלשון: **או** [ו] על שם מעשיהן. ולית להו לבית שמאי הא דאמר רב אשי ברים מכילתין (דף ג:) מחבת לשם מרחשת במנח קא מחשב ומחשבה במנח לא פסלה:

וכשרות אבית פאגי. פירש בקונטר' אלמא דאין תנור מקדש מדכשרות אבית פאגי ואין נפסלות ביוצא ואין נראה לפרש כן כדפי' בפ"ק (לעיל ט. ד"ה ר"ג) ויש לתמוה מאי קא מדמיא אפייה שתי הלחם ולחם הפנים לאפייה מנחת מאפה תנור הא אמר בסוף המכלת (לעיל נא.) אמר רבא על מחבת מלמד שטעונין כלי ואי אפי' לא מתאמוד אי אפשר לה בגיהה וה"ל מאפה תנור כתיב מלמדך שטעון כלי ולימא דתנור של מנחות מקדש אבל של שתי הלחם ולחם הפנים לא מקדש וי"ל דבפ' דם חטאת (זבחים נה:) מוכח דלא הוה במקדש אלא חד תנור של מתכת שהיה לשתי הלחם ולחם הפנים ולמנחות ולא דמי להיתיה דתכלת דנגדי מנחות לא אמר רחמנא עשה במחבת עשה בתנור עשה במרחשת אבל בחביתין אמר רחמנא על מחבת בשמן תעשה (ויקרא ב):

הדרן עלך כל המנחות

שיטה מקובצת

ב) תיבת רכין נמחק: ג) תיבות דר' יוסי נמחק: ג) אינשי קא מבח בוחי: ד) תיבות גמירי לה נמחק: ה) ד"ר שמאי אומר: ו) שום כליין: ז) כליין: ח) כופח מאפה: ט) אומר רוצה: י) תנור. עי' תוספות זבחים (דף צו ע"א): יא) כשרות אבית אות ב' נמחק: יב) המנחה לאחר אפיה נע ונד: יג) ממשמעותא מדנקראת: יד) כגון שהלך רכיל למחבואות לשון תיבת נחבאת ל"ש: טו) בתוכה אלמא דאין: טז) קרי לה מנחת מרחשת: יז) עצמו זה: יח) כלי ומכח הספק יהא: יט) והדופן בתוכו באמצעיה: כ) כזה

כא) מונח תוכו נכנס: כב) הברתים על שם מקומם הס"ד ומה"ד בלוטי: כג) והכא כתיב אות ר' נמחק: כד) תיבות ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט נמחק: כה) הענדה. רש"י בפסחי' (דף פג ע"ב): כו) שמה. ל"א מה שבולט חוץ לחומה קרי פגי כמו פני תאנה וחוץ לחומה עד מקום הבליטה היו כשירות. ס"א ל"א מגדל אחת היה בחומה ובולטים בדפנות חוץ לחומה כמו פגי תאנה: כז) איפסלו ביוצא וא"ת והא פירשת בפ"ק דאין כלי שרת ומקדש ליפסל ביוצא ואם כן היכא מוכח מהכא דאין תנור מקדש וי"ל דמוכח הכי דאי איתא דתנור מקדש נהי דאין מיפסל ביוצא מ"מ גנאי הוא הדבר להוציא חוץ לעזרה לכתחלה ולאפוחו חוץ לחומה: כח) שם רחישת או רחישת הלב: כט) דנקט. ולכל הני לישנא הוי מצי למימר כמו כן האומר הרי עלי מחבת לכך נראה לפרש אי [על כליין] שהיה במקדש כלי ששמו מרחשת [נדר] להביא במרחשת או דלמא

לא היה במקדש כי אם מחבת וגם מנחת מרחשת היה עושה [במחבת רק] שהיה ממעט באור עד שהיו מעשיה רוחשין ולא היה האור מהבהב השמן וכן נראה בת"כ שהשיבו ב"ה לב"ש נאמר תנור ונאמר מרחשת מה תנור כלי אחר מכלל שהיו מסופקים ב"ש אי אמרי מרחשת כלי הוא לא. ת"ה. ולפרש"י קשה אמאי יהא מונח כו' ויש פי' אחרים מפרשים מספקא להו אי על שם כליין נקראו מחבת ומרחשת שבמרחשת בעי לאתויי ונפיק [או] על שם מעשיהם [על ארחושי ליבא [או] על] רחישת שפתים וכיון דלא ידעינן להי נתכוון אי על ארחושי ליבא אי ארחושי שפתים יהא מונח עד שיבא אליהו ולכל הני לישנא כו' עד לכך נראה לפרש [אי על שם כליין] שלא היו דומין מחבת למרחשת דזה שפתיה גבוהות וזה שפתיה שפלה או על שם מעשיהן נקראו דלא היו במקדש כי אם כלי אחד מחבת וכשהיה מביא מנחת מרחשת היה ממעט באש ולא היה השמן נשרף כי אם רוחש ומשום דמספקי ליה יהא מונח עד שיבא אליהו. ת"א:

פח א מיי' פ"ז הכל' מע"ק הלכה ב [עי"ש]:
פט ב מיי' פי"ג מ"ש הלכה ז:
צ ג מיי' פי"ב שם הלכה כג:
צא ד מיי' פי"ז שם הלכה ח:

לעזיז רש"י

גלואר"ן. עין סדוק (כעין מחבת לאפיפיות עשויה משני חלקים שהבצק לחרוץ ביניהם).

מוסף רש"י

ובשורות בבית פאגי. כגל יכולים, דקא סבר אפייתן נמי נמוך (לקמן צה.): בית פאגי, מקום לפנים מן מומת העיר ומזון מיכולים לגל דכיי (סנהדרין יד:) כל שטוח נתון היקף המיון של יכולים קרוי בית פאגי (סוטה מד:).

הדרן עלך כל המנחות

תוספות

פח מונח תוכו נכנס: הברתים על שם מקומם הס"ד ומה"ד בלוטי: **פט** והכא כתיב אות ר' נמחק: **צ** תיבות ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט נמחק: **צא** הענדה. רש"י בפסחי' (דף פג ע"ב): **צב** שמה. ל"א מה שבולט חוץ לחומה קרי פגי כמו פני תאנה וחוץ לחומה עד מקום הבליטה היו כשירות. ס"א ל"א מגדל אחת היה בחומה ובולטים בדפנות חוץ לחומה כמו פגי תאנה: **צג** איפסלו ביוצא וא"ת והא פירשת בפ"ק דאין כלי שרת ומקדש ליפסל ביוצא ואם כן היכא מוכח מהכא דאין תנור מקדש וי"ל דמוכח הכי דאי איתא דתנור מקדש נהי דאין מיפסל ביוצא מ"מ גנאי הוא הדבר להוציא חוץ לעזרה לכתחלה ולאפוחו חוץ לחומה: **צד** שם רחישת או רחישת הלב: **צה** דנקט. ולכל הני לישנא הוי מצי למימר כמו כן האומר הרי עלי מחבת לכך נראה לפרש אי [על כליין] שהיה במקדש כלי ששמו מרחשת [נדר] להביא במרחשת או דלמא